JAMHUURIYADDA SOMALILAND

GUDDIDA DOORASHOOYINKA QARANKA

XEER NIDAAMIYAHA DHAQANGELINTA DIIWAANGELINTA CODBIXIYAASHA

Xeer Lr. 01/2015

TABLE OF CONTENTS – TUSMADA

AARARTA & SAXEEXA XUBNAHA KDQ 5

CUTUBKA KOOWAAD 6

Dhaqangelinta Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 6

QAYBTA KOOWAAD: QODOBO GUUD 6

Qodobka 1aad: Magaca Xeer Nidaamiyaha....................6

Qodobka 2aad: Qeexitaano 6

Qodobka 3aad: Mabaadi'ida Guud....................6

Qodobka 4aad: Dhaqangelinta Diiwaangelinta Codbixiyayaasha....................6

QAYBTA LABAAD: 7

Qodobka 5aad: Wacyigelinta Hawlaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 7

QAYBTA SADDEXAAD: GEEDI-SOCODKA HAWSHA DIIWAANGELINTA CODBIXINTA 7

Qodobka 6aad: Dadka ay ka Reeban tahay in la Diwaangeliyo....................7

Qodobka 7aad: Bilawga iyo Dhammaadka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 7

Qodobka 8aad: Geedi-socodka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 8

CUTUBKA LABAAD 9

Maamulka Diiwaangelinta Codbixinta....................9

QAYBTA KOOWAAD:....................9

Qodobka 9 aad: Aasaaska Guddiga Farsamo ee Hawlaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 9

Qodobka 10aad: Ujeeddada Guddiga Farsamo ee Hawlaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha....................9

Qodobka 11 aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddiga Farsamo ee Hawlaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha....................10

Qodobka 12 aad: Xarrunta Guddida Farsammo 10

Qodobka 13 aad: Kulanadda Guddida 10

QAYBTA LABAAD: GUDDIDA ILAALINTA IYO HABSAMI-U-SOCODKA DIIWAANGELINTA CODBIXIYAYAASHA (MONITORING BOARD) 10

QODOBKA 14aad: Ujeeddada loo Aasaasay Guddida: 10

Qodobka 15aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddida: 11

Qodobka 16aad: Awoodda Guddida: 11

Qodobka 17aad: Tirada Xubnaha Guddida iyo Qaabka Soo-Xulisteeda 11

Qodobka 18aad: Shuruudaha Lagu Soo Xulayo Xubinta Guddida 11

Qodobka 19aad: Muddada Xilka ee Guddida 12

Qodobka 20aad: Wadashaqeynta KDQ iyo Guddida 12

QAYBTA SADEXAAD: 12

Qodobka 21aad: Aasaaska Guddi Hawleedka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee Heer Gobol "Regional Operation Team (ROT)" 12

Qodobka 22aad: Ujeeddada Guddi Hawleedka 12

Qodobka 23aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddi Hawleedka 13

QAYBTA AFRAAAD 13

Qodobka 24aad: Hawl-wadeenada Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 13

Qodobka 25aad: Gunnada Hawl-wadeenadda 13

Qodobka 26aad: Hawl-wadeenada Goboladda iyo Degmooyinka ee Komishanka 13

Qodobka 27aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddoomiyaha Gobolka 14

Qodobka 28aad: Xilka iyo Waajibaadka Xoghayaha Gobolka 15

Qodobka 29aad: Xilka iyo Waajibaadka Gudoomiye-ku-xigeenka Gobolka 15

Qodobka 30aad: Xilka iyo Waajibaadka Xidhiidhiyaha Gobolka (Coordinator) 16

Qodobka 31aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddoomiyaha Degmadda. 16

Qodobka 32aad: Xilka iyo Waajibaadka Xoghayaha Degmadda 16

Qodobka 33aad: Xilka iyo Waajibaadka Tiriyaha Xafiiska Degmadda 17

Qodobka 34aad: Xilka iyo Waajibaadka Hubiyaha Degmadda 17

Qodobka 35aad: Dhaarta Hawl-wadeenadda Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 18

Qodobka 36aad: Hawl-Wadeenadda ka hawl galaaya Goobaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 18

Qodobka 37aad: Shuruudaha laga rabo Hawl-wadeenadda Goobaha Diiwaangelinta: 18

Qodobka 38aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddoomiyaha Goobta: 19

Qodobka 39aad: Xilka Xog-geliyaha (Operator): 19

Qodobka 40aad: Xilka Xog-Ururiyaha (Interviewer): 20

Qodobka 41aad: Shaqaalaha Amniga 20

Qodobka 42aad: Doorka Shaqo ee Wasaaradda Arrimaha Gudaha 20

Qodobka 43aad: Sugitaanka Muwaadinka 20

Qodobka 44aad: Xaqiijinta Da'da Codbixiyaha 21

QAYBTA SHANAAD 21
Qodobka 45aad: Wakiiladda Axsaabta 21
Qodobka 46AAD: Waajibaadka iyo Masuuliyadda Wakiillada Axsaabta Siyaasadda 22
Qodobka 47aad: Shuruudaha Wakiilka Xisbiga 23
Qodobka 48aad: Kormeerayaasha Caalamiga ah iyo kuwa Wadaniga ah 23
Qodobka 49aad: Saxaafadda Maxaliga ah iyo Ta Caalamiga ah 23
Qodobka 50aad: Tababarka Hawl-wadeenada Diiwaangelinta Codbiyayaasha 23
Qodobka 51aad: Ilaalinta xogta Diiwaangelinta 24
CUTUBKA SADDEXAAD: AGABKA DIIWAANGELINTA CODBIXIYAYAASHA 24
QAYBTA KOOWAAD: 24
Qodobka 52aad: Qalabka/Agabka Xafiisyada Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 24
Qodobka 53aad: Diyaarinta Goobaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 24
Qodobka 54aad: Nidaamka Goobta Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 25
Qodobka 55aad: Wakhtiga Hawlgalka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 25
QAYBTA LABAAD: 25
Qodobka 56aad: Foomka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 25
Qaybta Sadexaad: Habka Diiwaangelinta Codbixinta 26
Qodobka 57 aad: Habka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha 26
CUTUBKA AFRAAD: DIIDMADDA IYO CABASHOOYINKA 26
QAYBTA KOOWAAD 26
Qodobka 58aad: Diidmada Codsiga Diiwaangelinta 26
QAYBTA LABAAD 27
Qodobka 59aad: Cabashooyinka ka Dhanka ah Diidmada Codsiga Is-Diiwaangelinta 27
CUTUBKA SHANAAD: XIDHITAANKA GOOBTA DIIWAANGELINTA 27
QAYBTA KOOWAAD 27
Qodobka 60aad: Xidhitaanka Hawsha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha iyo Wareejinta Qalabka/Agabka 27
CUTUBKA LIXAAD: LIISTADA HORDHACA AH 28
QAYBTA KOOWAAD 28
Qodobka 61aad: Soo Saarida Liistada Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee Hordhaca ah 28
QAYBTA LABAAD 29
Qodobka 62aad: Cabashooyinka La Xidhiidha Soo Saarida Liistada Hordhaca ah 29
Qodobka 63aad: Foomamka Cabashada 29
Qodobka 64aad: Muddada La Sameyn Karo Cabasho iyo Rafcaanada 30
Qodobka 65aad: Go'aan ka Gaadhida Cabashooyinka La Xidhiidha Liistada Hordhaca ah 30

QAYBTA SADEXAAD: 30
Qodobka 66aad: Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee Maamul 30
QAYBTA AFRAAD: 31
Qodobka 67aad: Diiwaanka Codbixiyayaasha ee Kama Danbaysta ah 31
Qodobka 68aad: Qaybinta Kaadhka Codbixinta 31
Qodobka 69aad: Lumista Kaadhka Codbixinta 32
Qodobka 70aad: Wax-ka-bedelka Diiwaanka Codbixiyayaasha ee Rasmiga ah 32
CUTUBKA TODOBAAD: QODOBO KALA DUDUWAN 33
QAYBTA KOOWAAD: 33
Qodobka 71aad: Reebanaanta Hal Kaadh Wax ka Badan 33
Qodobka 72aad: Xogta Khaldanta 33
Qodobka 73aad: Wax-ka-bedel 33
Qodobka 74aad: Dhaqangal 34

REPUBLIC OF SOMALILAND

NATIONAL ELECTORAL COMMISSION

JAMHUURIYADDA SOMALILAND

GUDDIDA DOORASHOOYINKA QARANKA

Ref: GDQ/XK/497/2015 ***Taariikh: 02/01/2016***

<u>Komishanka Doorashooyinka Qaranku:</u>

Markuu Arkey:	45^{aad} ee Xeerka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha (Xeer Lr. 37/2007), ee wax-ka-bedelka iyo kaabista lagu sameeyay 2014.
Markuu Arkey:	Qodobadda 27 ^{aad} Farqadiisa 3^{aad}, Qodobka 29^{aad}, Farqadiisa 1^{aad}, Qodobka 34^{aad} 1^{aad} iyo 2^{aad}, Qodobka 35^{aad} 4^{aad}, Qodobka 40^{aad}, farqadiisa 2^{aad}, ee Xeerka Diiwaangelinta Codbixinta (Xeer Lr. 37/2007), ee wax-ka-bedelka iyo kaabista lagu sameeyay 2014.
Markuu aqoonsaday:	baahida weyn ee loo qabo diiwaangelin codbixineed oo sugan, taas oo muhiim u ah geedi-socodka doorashooyinka iyo dimuquraadiyada dalka JSL.
Markuu Dhagaystey:	Tallada la-taliyayaasha sharci ee Komishanka, iyo soo jeedintooda.
Markuu Xaqiiqsaday:	in diiwaangelinta codbixintu u baahan tahay xeer-nidaamiye faahfaahinaya Qodobadda Xeer Lr. 37/2007.

Wuxuu soo saaray Xeer-nidaamiyaha Dhaqangelinta Diiwaangelinta Codbixiyayaasha (**Xeer Lr. 01/2015**).

Allaa Mahad Leh.

<u>Saxeexa Xubnaha Komishanka Doorashooyinka Qaranka:</u>

1.	**Cabdiqaadir Iimaan Warsame**	**Gudoomiye**	____________
2.	**Maxamuud Xassan Wacays**	**G/ku-xigeen**	____________
3.	**Cabdifataax Ibraahim Xassan**	**Xubin**	____________
4.	**Kaltuun Sh. Xassan Cabdi**	**Xubin**	____________
5.	**Cabdiraxmaan Cismaan Aadan**	**Xubin**	____________
6.	**Maxamed Jaamac Maxamed**	**Xubin**	____________
7.	**Saciid Cali Muusa**	**Xubin**	____________

CUTUBKA KOOWAAD

DHAQANGELINTA DIIWAANGELINTA CODBIXIYAYAASHA

QAYBTA KOOWAAD: QODOBO GUUD

Qodobka 1aad: Magaca Xeer Nidaamiyaha

Xeer nidaamiyahani waxa loogu yeedhaa "Xeer Nidaamiyaha Dhaqangelinta Diiwaangelinta Codbixiyayaasha" ("**Xeer Lr. 01/2015**").

Qodobka 2aad: Qeexitaano

Haddii aanu Xeer nidaamiyahani ama Xeerka si ka duwan ugu xusnayn, macnaha erayadda soo socda waxa Xeer nidaamiyahani gudahiisa loola jeedaa, sidan hoos ku qoran:

Diiwaangeliye:	waxa loola jeedaa hawl-wadeenadda Komishanka ee ka hawlgalaya diiwaangelinta codbixiyaha.
Diiwaangelin:	waxa loola jeedaa diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee uu ka masuulka yahay Komishanku.
Golayaasha Qaranka:	Waxa loola jeedaa Golayaasha Qaranka JSL sida baarlamaanka, xukuumadda iyo garsoorka.
Komishan:	waxa loola jeedaa Guddida Doorashooyinka Qaranka.
Xeer:	waxa loola jeedaa Xeerka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha (Xeer Lr. 37/2007) ee wax-ka-bedelka iyo kaabista lagu sameeyay 2014.
Wasaarad:	Waxa loola jeedaa Wasaaradda Arrimaha Gudaha ee JSL.

Qodobka 3aad: Mabaadi'ida Guud

Xeer-nidaamiyahani waxa lagu maamulayaa loona adeegsanayaa dhaqangelinta Diiwaangelinta Codbixiyayaasha.

Qodobka 4aad: Dhaqangelinta Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Komishanku waxa uu dhaqangalin doonaa Diiwaangelinta Codbixiyeyaasha si waafaqsan Xeerka iyo Xeer nidaamiyahani.

2. Komishanku isagoo raacaaya Xeerka iyo Xeer nimdaamiyahani waxa uu dajinayaa dhammaan qorshayaasha ay u baahantahay diiwaangelin sax ahi.

3. Komishanku waxa uu samaynayaa dhamaan diyaar-garawga looga baahan yahay si uu u dhaqan-geliyo hawsha diiwaangelinta codxbixiyayaasha oo mudeysan.

4. Komishanku waxa uu baahinayaa xilliga loo cayimay Diiwaangelinta gobol kasta iyo dhammaan wixii xog ah ee ay muwaaddiniintu u baahan yihiin in ay ogaadaan.

QAYBTA LABAAD

Qodobka 5aad: Wacyigelinta Hawlaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Komishanku waxa uu ka hirgelin doonaa dhammaan gobolada dalka wacyi gelin balaadhan oo uu dadka ugu sheegayo muhimadda ay leedahay diiwaangelinta codbixintu iyo siyaabaha la isu diiwaan-gelinaayo.

2. Komishanku marka uu fulinaayo qodobkan, waxa uu adeegsan doonaa aaladaha warbaahineed ee dalka ee suurto-galka ah isagoo samaynaaya barnaamijyo wacyigelineed oo kor u qaada fahamka dadka ee dhinaca diiwaangelinta codbixinta.

3. Marxaladdani waxa ay noqonaysaa muddo aan ka yarayn 15 maalmood oo muwaadiniinta gobol kasta lagu wacyigelinayo in ay u diyaar-noqdaan Diiwaangelinta Codbixiyayaasha;

4. Komishanku waxa kale oo uu sameyn doonaa wacyigelin heer qaran ah, oo guud ahaan bulshada Somaliland wacyigooda kor loogu qaadayo, isaga oo adeegsanaya aaladaha warbaahineed ee dalka ka jira.

5. Komishanku isaga oo fulinaya qodobadda kor ku xusan waxa uu soo saari doonaa fariimmo, qoraallo, suugaan, iyo qaab kasta oo kale oo ay ula muuqato in lagu gaadhsiin karo bulshada fariinta wacyigelinta.

QAYBTA SADDEXAAD: GEEDI-SOCODKA HAWSHA DIIWAANGELINTA CODBIXINTA

Qodobka 6aad: Dadka ay ka Reeban tahay in la Diwaangeliyo

1. Dadka ay ka reeban tahay in loo diwaangeliyo codbixiye ahaan:
   a) Muwaadin aan xiskiisu dhamayn;
   b) Maxaabiista xukuman ama garsugayaasha ah;
   c) Ajnabiga dalka gudihiisa ku sugan;
   d) Qof aan qaangaadh ahayn.

Qodobka 7aad: Bilawga iyo Dhammaadka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Gobol kasta inta aan laga bilaabin Diiwaangelinta Komishanku waxa uu baahinayaa waqtiga ay gobolkaasi ka qabsoomi doonto diiwaangelintu.

2. Diiwaangelintu waxa ay ka soconaysaa gobol kasta 28 maalmood oo kala ah:
   a. Deegaanadda miyiga ah oo ay ka socon doonto 7 casho.
   b. Caasimadaha Goboladda oo ay ka socon doonto 14 casho, iyo 14 casho oo ah kaabis lagu reebi doono kooxo diwaangelineed goobo gaar ah oo uu Komishanku cayimo.

c. Magaala madaxda degmooyinka waxa ay ka soconasaa 7 casho iyo 21 casho oo kaabis ah, oo kooxo gaar ah lagu reebi doono goobaha qaarkood, kuwaas oo Komishanku cayimi doono.
d. Haddii uu lagama maarmaan u arko Komishanku, degmooyinka goboladda qaarkood muddada ay diiwaangelintu ka dhacaso waxa uu raacin karaa gobol kale.

3. Komishanku waxa ay soo saari doonaan jadwal mudaysan oo ay si cad ugu muujinayaan qorshaha hawlgalkooda.

4. Faafinta jadwalka ka dib, haddii Komishanku lagama maarmaan u arko wax ka badel ayuu ku sameyn karaa qorshahooda hawl-gal.

<u>Qodobka 8aad: Geedi-socodka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha</u>

1. Geedi-socodka diiwaangelinta codbixiyayaashu waxa uu ka koobnaan doonaa shan (5) mar-xaladood oo is daba-joog ah, lagana hirgelin doono gobol kasta oo dalka ah xilli u gaar ah, iyada oo marba gobol laga hirgelin doono.

2. Shanta (5) marxaladood waxa ay kala yihiin:-

A. Marxaladda kowaad: diyaar-garowga.

i. Marxaladdani waxa ay noqonaysaa muddo aan ka yarayn 15 maalmood oo Muwaadiniinta Gobol-kasta lagu wacyi-gelinayo in ay u diyaar-noqdaan Diiwaangelinta Codbixiyayaasha;
ii. Marxaladan waxa la qaadanayaa dhamaan hawl-wadeenadda diiwaangelinta codbixiyayaasha waxana la qabanayaa dhammaan tababaradda shaqaalaha ka hawl galaya Diiwaangelinta Codbixiyayaasha.

B. Marxaladda Labaad: Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee rasmiga ah:-

i. Marka ay dhammaato mar-xaladda diyaar-garowgu, waxa ku xigi doona muddo aan ka yarayn todoba (7) maalmood oo ay gobol kasta ay tagayaan kooxo hawl-wadeeno ah, tiradoodana uu goynayo Komishanku, si ay u hirgeliyaan Diiwaangelinta rasmiga ah ee Codbixiyayaasha.
ii. Marka ay dhamaato todobada (7) casho ee Diwaangelintu, gobol kasta waxaa lagu reebi doonaa kooxo kaabis ah oo diwaangeliya qof kasta oon is-diwaangelin muddadii todobada (7) casho ahayd ee hore.

C. Marxladda Sadexaad: marka ay soo gabagabowdo hawsha diiwaangelinta ee goboladda iyo degmooyinku xogta ku jirta serverka guud ee yaala Xarunta Komishanka ayaa kala shaandheyn doona muwaadiniinta is-diwaangelisay, kana saari doona cidii hal mar wax ka badan is-diwaangelisay.

i. Marka ay dhamaato hawsha kala saaridu Komishanku waxa uu soo saari doonaa liistada hordhaca ah ee diiwaangelinta codbixiyayaasha, oo lagu dhajin doono goobaha uu Komishanku u cayimo, ee gobol kasta ama/iyo degmo kasta.

D. Marxaladda Afraad: Cid kasta oo ka cabanaysa liistada hordhaca ahi waa in ay cabashadeeda kusoo gudbisaa muddada uu xeer nidaamiyahani u xadidey, go'aana laga gaadhaa.

E. Marxaladda Shanaad: Kadib marka go'aan laga gaadho dhamaan xogaha khaldan, lana sameeyo sixitaanka ku munaasibka ah, Komishanku waxa uu soo saari doonaa diiwaanka rasmiga ah ee codbixiyayaasha, waxanu muwaadiniinta ku jira diiwaanka ee haysta cadaynta is-diiwaangelinta (certificate of registration) u qaybin doonaa Kaadhka Codbixiyaha.

CUTUBKA LABAAD
MAAMULKA DIIWAANGELINTA CODBIXINTA

QAYBTA KOOWAAD

Qodobka 9 aad: Aasaaska Guddiga Farsamo ee Hawlaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Waxa halkani lagu aasaasay Guddida Farsamo ee hawlaha diiwaangelinta codbixiyayaasha.

2. Xubnaha Guddidu waxa ay ka koobnaan doonaan:
   a. Laba xubnood oo Komishanka Doorashooyinka Heer Qaran ah;
   b. Laba xubnood oo ka socda Wasaaradda Arrimaha Gudaha;
   c. Saddex Xubnood oo ka kala socda Xisbiyada Siyaasadda.

3. Guddida Farsamo waxaa la hawl-gelinayaa isla marka la ansixiyo Xeer nidaamiyaha waxaanay shaqadoodu dhammaanaysaa marka hawsha diiwaangelinta la dhammays tiro, lana soo saaro liiska ugu danbeeya. Hase yeeshee mar kasta oo ay Diiwaangelini jirto Guddida dib ayaa loo abuurayaa.

4. Guddida waxaa Guddoomiye iyo Gudoomiye ku-xigeen u ah labada Xubnood ee ka socda Komishanka Doorashooyinka.

5. Xubnaha Guddida Farsamo waxa ay saxeexi doonaan Xeerka Anshaxa ee Guddida Farsamo.

6. Guddida farsamo waxa ka reeban in ay ka mid noqdaan:
   a) Xubnaha Golayaasha Qaranka.
   b) Qof aan muwaadin ahayn.
   c) Qof xiskiisu dhiman yahay.
   d) Qof ka yar 30 sanno jir.
   e) Qof xil kasnimo darro ka muuqato.

Qodobka 10aad: Ujeeddada Guddiga Farsamo ee Hawlaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Ujeeddada Guddida Farsamo waa:

a) In ay Komishanka ka caawiyaan habsami u socodka hawlaha diiwaangelinta codbixiyayaasha.

b) In ay ka talo bixiyaan dhaqangelinta diiwaangelinta codbixiyayaasha.

Qodobka 11 aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddiga Farsamo ee Hawlaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

Xilka iyo Waajibaadka Guddidu waa:
1. In ay Komishanka kala taliyaan farsammo ahaan qaabka loo hirgalinayo diiwaangelinta codbixiyayaasha.
2. In ay kala qaybgalaan kana taageeraan wixii hawl ah ee Komishanku uga baahdo.
3. Ka talo bixinta caqabadaha farsamo ee laga yaabo in ay soo food saarto hawsha diiwaangelinta codbixiyayaasha.
4. In ay xidhiidhiyaan xafiisyadda ay matalaan iyo Komishanka;
5. In ay la socod siiyaan xafiisyadda ay matalaan geedi-socodka hawsha diiwaangelinta codbixiyayaasha.
6. In ay la socdaan nidaamka diiwaangelinta codbixiyayaashu uga socoto gobolada iyo degmooyinka dalka JSL, wixii tallo iyo tusaale ahna u gudbiyaan Komishanka.
7. Haddii Komishanku uga baahdo, in ay kala qayb-galaan wacyigelinta gobolada iyo degmooyinka si loogu baraarujiyo bulshada muhiiimadda ay leedahay diiwaangelinta codbixiyayaashu.

Qodobka 12 aad: Xarrunta Guddida Farsammo

Xarunta Guddida farsammo waxa ay noqonasaa xarunta Guud ee Komishanka.

Qodobka 13 aad: Kulanadda Guddida

1. Guddidu waxa ay fadhiisan doontaa todobaadkii hal mar, taas oo uu go'aamin doono Guddoomiyaha Guddidu, xubnaha kalana ogeysiin ku siin doono.

2. Haddii xaalad degdeg ah looga baahdo Guddoomiyaha Guddida ayaa shir deg-deg ah isugu yeedhi kara xubnaha Guddida.

3. Kooramka ay kulanadu ku qabsoomi karaan, waa marka ay joogaan kala badh iyo hal, ka mid ah xubnaha Guddidu.

4. Xubnaha Guddida Farsammo waxa ay xilka ku waayi doonaan:
   a) Haddii uu/ay xubintu iskeed iskaga casisho,
   b) Haddii ay xubintu geeriyooto;
   c) Hadii uu jabo shardi ka mid ah shuruudihii lagu soo xushay;
   d) Haddii uu ka baaqsado in uu ka qaybgalo saddex kulan oo isku xiga cudur daar la'aan.

5. Xubinta xilka banaysa, muddadii diiwaangelinta oon dhamaan waxa bedelkeeda xaq u leh, cida xubintu ay wakiilka ka ahayd.

QAYBTA LABAAD: GUDDIDA ILAALINTA IYO HABSAMI-U-SOCODKA DIIWAANGELINTA CODBIXIYAYAASHA (MONITORING BOARD)

QODOBKA 14aad: Ujeeddada loo Aasaasay Guddida

1. Waxa halkan lagu aasaasay Guddida Ilaalinta Habsami-u-Socodka Diiwaangelinta.

2. Ujeedada Guddida loo aasaasay kor-u-qaadista suurto-galnimada in ay diiwaangelin sax ahi dalka ka qabsoonto, iyo in ay diiwaangelintaasi ku qabsoonto kuna gebo-gebawdo turxaan la'aan, si waafaqsan Sharciga iyo Xeerarka dalka.

Qodobka 15aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddida

1. Guddidu waxay u xilsaaran tahay:
   a. Ilaalinta Habsami-ugu-dhaqanka wax-ka-bedelka iyo kaabista Xeerka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha, Xeer-nidaamiyaha Dhaqangelinta Diiwaangelinta Codbixiyayaasha, Xeerarka Doorashooyinka iyo Xeerka Hab-Dhaqanka Xisbiyada Siyaasadda ee Diiwaangelinta Codbixiyayaasha.

   b. Xallinta khilaafaadka iyo murannada ka dhex dhasha xisbiyada dhexdooda, ee khuseeya Xeerka Hab-dhaqanka Xisbiyada Siyaasada ee Diiwaangelinta.

   c. Soo-saarista warbixino ku saabsan sida dhinacyadu ugu dhaqmayaan Xeerka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha, Xeer-nidaamiyaha Dhaqangelinta Diiwaangelinta Codbixiyayaasha, Xeerarka Doorashooyinka, Xeerka Hab-Dhaqanka Xisbiyada iyo guud ahaanba Geeddi-socodka Diiwaangelinta.

Qodobka 16aad: Awoodda Guddida

1. Guddidu waxay awood u leedahay:-
   a. Xallinta khilaaf kasta oo ka dhex-dhasha dhinacyada Xeerka Hab-Dhaqan ee Xisbiyada Siyaasada kala saxeexday;
   b. Hubinta meel-marinta Xeerka Hab-Dhaqanka Xisbiyada Siyaasadda;
   c. Ka qaadista tallaabo anshax-marineed oo Xeerka Hab-dhaqan waafaqsan xad-gudub kasta oo Guddida ama wakiilladeedu ogaadeen dhicitaankiisa.

Qodobka 17aad: Tirada Xubnaha Guddida iyo Qaabka Soo-Xulisteeda

1. Guddidu waxay ka kooban tahay Toddoba aqoonyahan oo reer Somaliland.

2. Guddidu waxa ay iska dhex doorayaan Guddoomiye, Guddoomiye Ku-xigeen iyo Xog-haye.

3. Guddida waxaa soo xulaaya isla markaana magacaabaaya Komishanka Doorashooyinka Qaranka.

4. Guddidu waxay lixda gobol-doorasho ee dalka ku yeelanaysaa min laba wakiil oo KDQ uu soo xulo. Iyagoo Guddidu u igmanaaya in ay waajibaadkooda ka fuliyaan Gobollada.

Qodobka 18aad: Shuruudaha Lagu Soo Xulayo Xubinta Guddida

Xubinta Guddida ahi waa in ay buuxiso shuruudahan hoos ku qoran:

1. In uu yahay/tahay qof sumcad wanaagsan ku leh bulshada.

2. Qof leh Go'aan qaadasho, karti, aqoon iyo waayo-aragnimo uu ku gudan karo mas'uuliyadda culus ee la saaray,
3. Ku sifoobay dhexdhexaadnimo siyaasadeed.
4. In uu leeyahay/leedahay xirfad uu ku qoro warbixin (report writing skills).

Qodobka 19aad: Muddada Xilka ee Guddida

1. Guddidu heer qaran muddo xileedkeedu waa lix bilood oo laga bilaabo maalinta ay saxeexaan heshiiska.

2. Gobolada xubnaha uga wakiil ka ah Guddidu waxa ay muddo xileedkoodu ku egyahay laba bilood oo ka bilaabmata maalinta heshiiska ay saxeexaan.

Qodobka 20aad: Wadashaqeynta KDQ iyo Guddida

1. Guddida Illaalinta Habsami-u-socodka Diiwaangelinta way u madaxbaanaaneysaa hawlahooda shaqo, iyagoo marwalba la-tashi la yeelanaya KDQ.

2. Wixii tallaabo anshax marineed ah ee ay Guddidu soo jeediso waxay u gudbineynsaa KDQ si loo fuliyo.

3. Xisbiyada Siyaasadda waa in ay wada shaqayn iyo gacanba siiyaan Guddida Ilaalinta Habsami-u-socodka Diiwaangelinta. Waana in ay ku taageeraan shaqadooda.

QAYBTA SADEXAAD

Qodobka 21aad: Aasaaska Guddi Hawleedka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee Heer Gobol "Regional Operation Team (ROT)"

1. Waxaa qodobkan lagu aasaasay Guddi Hawleedka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee heer gobol oo ka kooban xubnahan hoos ku qoran:
   a. Xubin ka tirsan Komishanka Doorashooyinka Qaranka.
   b. Guddoomiyaha Komishanka ee heer gobol.
   c. Guddomiyayaasha Komishanka ee heer degmo.
   d. Xubin/no ka tirsan shaqaalaha Komishanka ee heer qaran.

2. Gobol kasta oo ka tirsan lixda gobol ee Jamhuuriyadda Somaliland waxa ka hawl galaaya mudadda ay socoto diiwaangelinta codbixiyayaashu guddi hawleed, ka masuul ah taabbo gelinta diiwaangelinta codbixiyayaasha ee gobolka, iyagoo mar kasta la tashanaaya Komishanka.

Qodobka 22aad: Ujeeddada Guddi Hawleedka

Ujeeddada Guddi Hawleedku waa:
   a) Taabbo gelinta iyo ka midho dhalinta qorshayaasha Komishanka.
   b) Fulinta siyaasadaha iyo qorshayaasha Komishanka ee ku wajahan diiwaangelinta codbixiyayaasha.
   c) La socodsiinta iyo uga warbixinta Komishanka habka ay u socoto Diiwaangelintu.

Qodobka 23aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddi Hawleedka

Xilka iyo waajibaadka Guddi Hawleedku waa:

1. Fulinta siyaasaddaha iyo qorshayaasha Komishanka.
2. Fulinta hawl-maalmeedka Komishanka ee ku wajahan diiwaangelinta codbixiyayaasha.
3. La socodsiinta iyo uga warbixinta Komishanka habka ay u socoto Diiwaangelinta Codbixiyayaashu gobolkaasi.
4. La socodsiinta iyo uga warbixinta Komishanka caqabadaha farsammo ee soo foodsaari kara hawsha diiwaangelinta iyo soo jeedinta talooyinkooda la xidhiidha xalinta caqabadaha.
5. Kulanadda iyo xidhiidhinta xubnaha Guddi hawleedka waxa ka masuul noqon doona Xubinta Komishanka.

QAYBTA AFRAAAD

Qodobka 24aad: Hawl-wadeenada Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Iyadoo aan waxba loo dhimayn arrimaha ay tilmaamayaan Qodobadda 33aad ee Xeerka ee ku saabsan hawlwadeenada, waxa Komishanka ku waajib ah:

a) In si qoto dheer u hubiyaan hawl-wadeenadda ay ku aaminayaan masuuliyadda culus ee diiwaangelinta codbixiyayaasha inay yihiin kuwa xilkas ah oo gudan kara hawsha loo xilsaaray.

b) In ay u tababaraan hawsha diiwaangelinta, isla markaana hubiyaan inay si hufan hawshoodda u gudan karaan, inta ka horaysa maalinta diiwaangelinta codbixiyayaasha.

c) In Komishanku u diyaariyo gaadiidka shaqo oo lagu fulin karo hawsha iyo isgaadhsiin.

d) Komishanku waxay awood u leeyihiin inay kordhiyaan tirada hawl-wadeenadda goobaha diiwaangelinta codbixiyayaasha, degmadda iyo gobolka, haddii baahidaasi u muuqato.

e) Hawlwadeenadda goobaha diiwaangelinta codbixinta, waxay mudada shaqadoodu ku dhamaanaysaa marka uu dhamaado heshiiska uu Komishanku la galay, hasayeeshee Komishanku wuu kordhin ama yarayn karaa mudadda shaqada intii uu u baahdo.

f) Komishanku waxa ay awood u leeyihiin in ay shaqadda ka joojin karaan, eryi karaan, ama bedeli karaan hawl-wadeenadda ay u arkaan in aanay ku habooneyn fulinta shaqada loo igmaday.

Qodobka 25aad: Gunnada Hawl-wadeenadda

Gunnooyinka ay qaadanayaan hawlwadeenadda xafiisyada diiwaangelintu waxa qorshaynaya Komishanka, iyagoo ku salaynaya xilalka hawlwadeenadu ku kala magacaaban yihiin.

Qodobka 26aad: Hawl-wadeenada Goboladda iyo Degmooyinka ee Komishanka

1. Komishanku waxa uu shaqaalayn doonaa Hawl-wadeenadda Gobolka iyo Degmadda ee diiwaangelinta.

2. Hawl-wadeenadda uu Komishanku u qaato goboladda iyo degmooyinka waxa uu la geli doonaa heshiis muddo cayiman ah, kaas oo uu awood Komishanku u leeyahay in uu kordhiyo ama dhimo muddada heshiiska.

3. Heshiiska lala galo hawl-wadeenadda sare ku xusani waxa lagu cayimi doonaa xilka iyo waajibaadka, hawl-wadeen kasta oo gobol ama degmo.

4. Waxa ka reeban shaqaalaha Komishanka ee gobolka ama degmadda in ay ka mid noqdaan:
   i. Qof aan muwaadin ahayn;
   ii. Qof xiskiisu dhiman yahay;
   iii. Xubnaha xisbiyadda qaranka;
   iv. Xubnaha golayaasha qaranka;
   v. Shaqaalaha dawladda;
   vi. Ciidamadda qaranka.

5. Shuruudaha kale waxa ay kala mid yihiin, shuruudaha guddoomiyayaasha xafiisyadda gobolka iyo degmadda ee Doorashooyinka.

Qodobka 27[aad]: Xilka iyo Waajibaadka Guddoomiyaha Gobolka

1. waxa uu maamuli doonaa xafiiska Diiwaangelinta ee Gobolka;

2. waxa uu Komishanka ka caawin doonaa shaqaaleysiinta, tababarka, iyo in uu goob kasta oo diwaangelineed geeyo hawlwadeenada muhimka ah ee ka hawlgalaya;

3. waxa uu hagi doonaa hawl-maalmeedka xafiiska diiwaangelinta ee gobolka;

4. Waxa uu dusha ka eegi doonaa hawl-qabadka xafiiska diiwaangelinta ee heer degmo.

5. Waxa uu si dhaw ula shaqayn doonaa xafiiska diwaangelinta ee heer degmo.

6. Waxa uu Komishanka ka caawin doonaa qiimeynta xaaladaha ku haboonaanta goobaha diiwaangelinta codbixiyayaasha;

7. Waxa uu ka caawin doonaa Komishanka goobaha tababarka shaqaalaha diiwaangelinta;

8. Waxa uu hubin doonaa in warbixinta bilaha ah iyo kuwa mudaalaha ahba wakhtigii loogu talo-galay loogu gudbiyo Xarunta Guud ee Komishanka;

9. Waxa uu warbixin mudaale ah ka diyaarin doonaa xafiiska diiwaangelinta ee heer gobol.

10. Waxa uu xidhiidh shaqo la yeelan doonaa wakiillada axsaabta qaranka ee gobolka iyo madaxda gobolkaba;

11. Waxa uu gudan doonaa waajibaadyada kale ee ku xusan Xeerka Doorashada Golayaasha Deegaanka iyo Madaxtooyadda (Xeer Lr. 20/2001) iyo Xeer nidaamiyahani, iyo heshiiska Komishanku la galo.

Qodobka 28aad: Xilka iyo Waajibaadka Xoghayaha Gobolka

1. Waxa uu maamul ahaan ka hoos shaqaynayaa Guddoomiyaha Gobolka ee Komishanka.

2. Waxa uu si gaar ah ula shaqayn doonaa maamulka lacagta ee Xarunta Komishanka si loo hubiyo in wakhtigii loogu talo-galay la bixiyo lacagta gobolka ee loogu talo-galay hawsha diiwaangelinta;

3. Waxa uu hubin doona in habraacyadda maaliyadeed si buuxda loo raaco;

4. Waxa uu diyaarin doonaa xisaab xidh dhamays tiran oo bil kasta ah waana in uu u gudbiyo Xarunta Guud ee Komishanka bil kasta dhamaadkeeda;

5. Waxa uu hayn doonaa kharashaadka yar-yar ee loogu talo-galay xafiiska;

6. waxa uu samayn doonaa dalabka isla markaana ka masuul noqon doonaa qalabka diiwaangelinta looga baahan yahay, ka la isticmaalayo iyo kuwa la dalbayaba;

7. Waxa uu gudan doonaa xilka iyo waajibaadka kale ee ku xusan Xeerka Doorashadda Golayaasha Deegaanka iyo Madaxtooyadda (Xeer Lr. 20/2001), Xeer Nidaamiyahani, iyo heshiiska lala galo.

Qodobka 29aad: Xilka iyo Waajibaadka Gudoomiye-ku-xigeenka Gobolka

1. Waxa uu ka caaawin doonaa Guddoomiyaha in uu hubiyo in xafiiska diiwaangelinta ee heer gobol hawshiisu u socoto si hufan hawl kastaana wakhtigii loogu talo galay ku dhamaato.

2. Waxa uu Komishanka ka caawin doonaa dhamaan hawlaha ujeedadoodu tahay in la dhamays tiro diiwaangelinta codbixiyayaasha ee gobolka ee ay qabanayaan gudoomiyayaasha degmooyinka ee Komishanku;

3. Waxa uu qaban doonaa xil kasta oo kale oo ay u igmadaan Komshanku ama Guddoomiyaha Gobolku;

4. Waxa uu buuxin doonaa Jagadda Guddoomiyaha xaaladaha Guddoomiyuhu shaqadda ka tago, xanuunsado, is-casilo, maqnaado, ama geeriyoodo;

5. Waxa uu gudan doonaa xilka iyo waajibaadka kale ee ku xusan Xeerka Doorashadda Golayaasha Deegaanka iyo Madaxtooyadda (Xeer Lr. 20/2001), Xeer Nidaamiyahani, iyo heshiiska lala galo.

Qodobka 30aad: Xilka iyo Waajibaadka Xidhiidhiyaha Gobolka (Coordinator)

1. Waxa uu kormeer ku sameyn doonaa goobaha diiwaangelinta ee gobolka;

2. Waxa uu ka caawin doonaa Guddoomiyaha Gobolka qiimeynta ku haboonaanta iyo xaaladaha goobaha diiwaangelinta codbixinta ee gobolka;

3. Waxa uu si gaar ah ula shaqayn doonaa shaqaalaha gobolka ee Komishanka;

4. Waxa uu qaban doonaa hawl kasta oo kale oo Guddoomiyuhu ama Komishanku u xil saaro;

5. Waxa uu gudan doonaa xilka iyo waajibaadka kale ee ku xusan Xeerka Doorashadda Golayaasha Deegaanka iyo Madaxtooyadda (Xeer Lr. 20/2001), Xeer Nidaamiyahani, iyo heshiiska lala galo.

Qodobka 31aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddoomiyaha Degmadda

1. Waxa uu maamuli doonaa Xafiiska Diiwaangelinta ee heer degmo.

2. Waxa uu ka masuul yahay shaqaalaysiinta xog-ururiyayaasha goobaha codbixinta ee heer degmo.

3. Waxa uu xidhiidh shaqo la yeelan doonaa xafiiska diiwaangelinta ee heer Gobol.

4. Waxa uu Komishanka ka caawin doonaa qiimeynta xaaladaha iyo ku haboonaanta Goobaha diiwaangelinta ee degmadda.

5. Waxa uu ka caawin doonaa Komishanka kireynta goobaha lagu tababarayo shaqaalaha diiwaangelinta ee degmadda.

6. Waxa uu hubin doonaa in warbixin xisaabeed bil kasta ah iyo kuwo muddaale ahba la diyaariyo una gudbiyo Komishanka.

7. Waxa uu warbin mudaale ah ka diyaarin doonaa hawl-qabadyadda diiwaangelinta ee ka dhacaya xafiisyada diiwaangelinta ee degmadda.

8. Waxa uu xidhiidh shaqo oo dhaw la yeelan doonaa wakiilladda Axsaabta ee degmadda iyo maamulka degmadaba.

9. Waxa uu gudan doonaa xilka iyo waajibaadka kale ee ku xusan Xeerka Doorashadda Golayaasha Deegaanka iyo Madaxtooyadda (Xeer Lr. 20/2001), Xeer Nidaamiyahani, iyo heshiiska lala galo.

Qodobka 32aad: Xilka iyo Waajibaadka Xoghayaha Degmadda

1. Waxa uu maamull ahaan hoos imaan doona Guddoomiyaha Degmadda.

2. Waxa uu Guddoomiyaha ka caawin doonaa shaqaaleysiinta iyo kala saarida xog-ururiyayaasha;

3. Waxa uu si gaar ah ula shaqayn doonaa maamulka maaliyadda si uu u hubiyo in lacagta diiwaangelinta loogu talo-galay loo adeegsaday sidii loogu qorsheeyey;

4. Waxa uu hubin doonaa habraacyadda maaliyaddeed sidoodii loo fuliyey;

5. Waxa uu diyaarin doonaa xisaab xidh dhamays tiran oo bil kasta ah waana in uu u gudbiyo Xarunta Guud ee Komishanka bil kasta dhamaadkeeda;

6. Waxa uu gaar ahaan uga masuul yahay in uu ilaaliyo lacagta kharashaadka yar-yar ee xafiiska loogu talo-galay (petty cash);

7. waxa uu samayn doonaa dalabka isla markaana ka masuul noqon doonaa qalabka diiwaangelinta looga baahan yahay, ka la isticmaalayo iyo kuwa la dalbayaba;

8. Waxa uu gudan doonaa xilka iyo waajibaadka kale ee ku xusan Xeerka Doorashadda Golayaasha Deegaanka iyo Madaxtooyadda (Xeer Lr. 20/2001), Xeer Nidaamiyaha, iyo heshiiska lala galo.

Qodobka 33aad: Xilka iyo Waajibaadka Tiriyaha Xafiiska Degmadda

1. Waa xubin ka mid ah xafiiska diiwaangelinta ee heer degmo;

2. Waxa uu Guddoomiyaha Degmadda iyo shaqaalaha kale ka caawin doonaa in ay xilkooda gutaan;

3. Waxa uu ka qayb-qaadan doonaa hawlaha diiwaangelinta codbixiyayaasha ee xafiiska degmadda ka dhacaya;

4. Waxa uu ka caawin doonaa Guddoomiyaha in si hufan loo maamulo xafiiska degmadda;

5. Waxa uu ka caawin doonaa hawl kasta oo kale oo uu xilsaaro Guddoomiyuhu.

6. Waxa uu gudan doonaa xilka iyo waajibaadka kale ee ku xusan Xeerka Doorashadda Golayaasha Deegaanka iyo Madaxtooyadda (Xeer Lr. 20/2001), Xeer Nidaamiyahani, iyo heshiiska lala galo.

Qodobka 34aad: Xilka iyo Waajibaadka Hubiyaha Degmadda

1. Waxa uu Guddoomiyaha ka caawin doonaa in uu si hufan u guto maamulka xafiiska degmadda;

2. Waxa uu yeelan doonaa doorka hubiye ee hawsha diiwaangelinta;

3. Waxa uu Guddoomiyaha ka caawin doonaa wakhtiga tirinta foomamka diiwaangelinta codbixiyayaasha;

4. Hubiyuhu waxa uu qaban doonaa hawl kasta oo kale oo uu u xil saaro Guddoomiyaha Degmaddu;

5. Waxa uu gudan doonaa xilka iyo waajibaadka kale ee ku xusan Xeerka Doorashadda Golayaasha Deegaanka iyo Madaxtooyadda (Xeer Lr. 20/2001), Xeer Nidaamiyahani, iyo heshiiska lala galo.

Qodobka 35aad: Dhaarta Hawl-wadeenadda Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

Xubnaha loo magacaabay goobaha diiwaangelinta degmada iyo gobolka waxa dhaarinaya guddoomiyaha Maxkamadda Degmadda (dhaar fagaare), dhaartaas oo noqonaysa sidan:

"WAXA IGU WALAAHIYA OO IGU BILAAHIYA INAAN HAWSHA DIIWAANGELINTA U GUDAN DOONO SI XILKASNIMO IYO DAACADNIMO LEH, SHARCIGA IYO CADAALADDANA AAN KU SHAQAYNAYO"

Qodobka 36aad: Hawl-Wadeenadda ka hawl galaaya Goobaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Hawl-wadeenadda Komishanka ee Diiwaangelinta codbixiyayaasha ee goobta diiwaangelinta ka hawlgalayaa waa saddex qof oo kala ah:
   a) Guddoomiye Goobeed (Supervisor);
   b) Xog-ururiye;
   c) Xog-geliye.

2. Hawl-wadeenadda sare ku xusan waxa caawin doona ciidamada amaanka iyo wakiilka Wasaaradda Arrimaha Gudaha.

3. Komishanku waxa ay awood u leeyahay in uu kordhiyo ama yareeyo tiradda hawl-wadeenada iyaga oo ku salaynaya kolba baahida jirta.

4. Guddoomiyaha, xog-ururiyaha, iyo xog-galiyaha waxaa magacaabaya Komishanka, waxaanu samayn karaa isku bedelid haddii loo baahdo.

Qodobka 37aad: Shuruudaha laga rabo Hawl-wadeenadda Goobaha Diiwaangelinta

1. Shuruudaha lagu qaadanayo hawl-wadeenada Komishanka ee ka hawlgalaya goobaha diiwaangelinta codbixiyayaasha waxa ka mid ah:
   a) Waa in uu yahay muwaadin u dhashay Jamhuuriyada Somaliland;
   b) Waa in xiskiisu dhan yahay;
   c) Waa in aanu xubin ka ahayn Golayaasha Qaranka JSL;
   d) Waa in aanu xubin ka ahayn xisbiyadda qaranka;
   e) Waa in aanu ahayn shaqaale dawladeed, marka laga reebo macalimiinta;
   f) Waa in uu yahay qof masuula oo gudan kara hawsha diiwaangelinta;
   g) Waa in uu ku sifoobaa karti, daacadnimo iyo aaminaad, Bulshada dhexdeedana sumcad ku leeyahay.
   h) Waa in uu sitaa shahaado jaamacadeed ama yahay arday dhigta jaamacadda ama wax u dhigma heystaa;

i) Waa in uu aqoon fiican u leeyahay kuna shaqayn karaa Kombiyuutarka iyo aaladaha casriga ah, marka laga reebo Xog-ururiyaha;
j) Waa in aan xukun ciqaab ah oo kama danbeys ahi ku dhicin saddexdii sanno ee ugu dambeeyey;
k) Waa in uu/ay u hogaansamaa/taa shuruucda iyo Xeerka Diiwaangelinta.

Qodobka 38aad: Xilka iyo Waajibaadka Guddoomiyaha Goobta

1. Guddoomiyaha Goobta Diiwaangelintu waxa uu masuul ka noqon doonaa hawl-maalmeedka goobta diiwaangelinta;

2. Waxa uu furi doonaa isla markaana xidhi doonaa, goobta diiwaangelinta maalin kasta oo shaqo, isaga oo raacaya Xeerka iyo Xeer-nidaamiyahan;

3. Waxa uu si gaar ah uga masuul yahay agabka iyo qalabka loo adeegsado diiwaangelinta codbixiyayaasha;

4. Guddoomiyuhu waxa uu ilaalin doonaa kala danbeynta goobta diiwaangelinta isaga oo adeegsanaya ciidamada amaanka, waxanu ka go'aan gaadhi doonaa tiradda is-diiwaangeliyayaasha ah ee loo oggolaan karo hal mar in ay soo galaan goobta diiwaangelinta, marka laga reebo hawl-wadeenadda diiwaangelinta, wakiillada axsaabta, goob-joogayaasha, iyo cida kale oo Komishanku u ogolaaddo.

5. Guddoomiyaha goobtu waxa uu ciidamadda amaanka ku amri karaa in la qabto qof kasta oo ay ku caddaato in uu isku deyey in uu hal mar wax ka badan is-diiwaangesho, ciidamadda amaanku waa in ay sida ugu dhakhsaha badan ugu wareejiyaan saldhiga ugu dhow si loogu oogo ciqaabta uu mutaystay ee ku xusan Qoddobka 44aad ee Xeerka.

6. Guddoomiyaha Goobta diiwaangelintu waxa uu ku amri doonaa qof kasta kuwaas oo ay ku jiraan wakiillada axsaabta, goob-joogayaasha, iyo saxaafada, oo ku gafa Xeer nidaamiyahan ama khalkhal galiya habsami u socodka hawsha diiwaangelinta, in laga saaro goobta diiwaangelinta, ama safka,

7. Qof kasta oo diida in uu qaato amarka ciidamadda amaanku waxa uu galay danbi waxana talaabo sharciga waafaqsan ka qaadi doona ciidamadda amaanka;

8. Guddoomiyaha goobtu waxa uu qaadi doonaa talaabo kasta oo uu arko in ay lagama maarmaan u tahay amaanka qof kasta oo ku sugan goobta diiwaangelinta si uu uga hortago in rabshad ama dhibaato ka dhacdo goobta diiwaangelinta.

9. Awoodaha sare ku xusan sinaba looguma adeegsan karo in qof muwaadin ah oo buuxiyey shuruudaha diiwaangelinta loo diido in uu is-diiwaangesho.

Qodobka 39aad: Xilka Xog-geliyaha (Operator)

1. Xog-geliyuhu waxa uu masuul ka yahay gelinta kombiyuutarka macluumaadka ku qoran foomka diiwaangelinta codbixiyayaasha; Qaadida astaamaha indhaha (iris) iyo sawirka qofka.

2. Marka uu qofka diiwaangeliyo waxa uu siin doonaa cadaynta is-diiwaangelinta (certificate of registration).

Qodobka 40aad: Xilka Xog-Ururiyaha (Interviewer)

1. Xog-ururiyuhu waxa uu qaadi doonaa waraysiga qofka waxanu galin doonaa foomka diiwaangelinta codbixiyaha.

2. Waxa uu buuxin doonaa foomka diiwaangelinta codbixiyayaha.

3. Marka uu buuxiyo foomka diiwaagelinta codbixiyaha waa in uu hubsadaa in magaca iyo macluumaadka kale ay sax yihiin una akhriyaa qofka is-diiwaangelinaya kana hubiyaa.

Qodobka 41aad: Shaqaalaha Amniga

1. Saraakiisha Booliiska ee goobta ilaalinayaa waxa ay u xilsaaran yihiin in ay ilaaliyaan amaanka goobta diiwaangelinta, hagaajinta safafka, iyo qabashada qof kasta oo isku daya in uu laba jeer is-diiwaangeliyo.

2. Waxa ay ilaalin doonaan dhawridda iyo xafidaadda amniga agabka diiwaangelinta iyo hawl-wadeennadaba.

3. Ciidamada amaanka ee goobta ka shaqaynaya waxa ay gudaha usoo gali karaan goobta haddii uu ka codsado sidaasi Guddoomiyaha goobtu, waxa ay amarka ka qaadan doonaan Guddoomiyaha goobta diiwaangelinta codbixinta.

4. Haddii ay u muuqato khatar dhab ahi in ay ku soo fool leedahay hawlwadeennada diiwaangelinta, ama dadka is diiwaangalinayaba, shaqaalaha amnigu waxa ay amri doonaan dadka safka ku jira in ay kala dareeraan, goobtana la xidho, ilaa khatartaasi wax laga qabanayo/laga suulinayo iyaga oo kala tashanaya Guddoomiyaha Goobta arintaasi.

5. Guddoomiyaha Goobtu waa in uu sida uga dhakhsaha badan ku war-galiyaa xafiiska Komishanka ee Degmadda/Gobolka iyo Komishankaba.

Qodobka 42aad: Doorka Shaqo ee Wasaaradda Arrimaha Gudaha

1. Doorka shaqo ee ay Wasaaradda Arrimaha Guduhu ku yeelanayso geedi-socodka diiwaangelinta codbixiyeyaashu waxa uu noqonayaa in ay Wasaaraddu sugto muwaaddinnimada dadka raba in ay isku diiwaangeliyaan codbixiye ahaan ee aan sidan kaadhka aqoonsiga.

2. Goob kasta oo diwaangelineed waa in Wasaaraaddu soo dirtaa wakiil ka socda oo xaqiijiya muwaadinimada is-diiwaangeliyayaasha aan sidan kaadhka aqoonsiga muwaadinka.

Qodobka 43aad: Sugitaanka Muwaadinka

1. Qofka aan sidan kaadhka aqoonsiga muwaadinka, waxa xaqiijin doona wakiil ka socda Wasaaradda Arrimaha Gudaha.

2. Wakiilka Wasaaraddu waa in uu ku qancaa in qofka is-diwaangelinayaa yahay muwaadin u dhashay Jamhuuriyada Somaliland si waafaqsan Xeerka.

3. Haddii uu ku qanci waayo in uu yahay muwaadin waxa uu ka codsan doonaa in uu keeno qof laga yaqaano deegaanka sida: Suldaan, caaqil, xubnaha labada Gole baarlamaan, golayaasha deegaanka, imaamka tuulada, ganacsade deegaanka ka mid ah.

4. Qofku in uu muwaadin yahay waxa kale oo cadayn karaa Baasaaborka Somaliland, aqoonsiga ay bixiyaan dawladaha hoose, warqadaha dhalashada oo ay bixisay Somaliland.

Qodobka 44aad: Xaqiijinta Da'da Codbixiyaha

1. Da'da muwaadinka waxa lagu jaangoynayaa da'da muwaadinka ee ku qoran warqadda aqoonsiga.

2. Muwaadinka aan sidan warqadda aqoonsiga, da'diisa waxa lagu cadayn karaa waraaqaha kale ee aqoonsiga, sida waraaqaha aqoonsiga, baasaaboorka, oo muujinaya da'da dhalashada ee qofka.

3. Haddii Diwaangeliyuhu aanu hubin ama mugdi ka galo da'da muwaadinku in uu gaadhay da'dii diiwaangelinta doorashada waxa la waydiinayaa oo la qaadanaya da'da uu sheego Waalidkii, haddii la waayana waxa go'aan ka gaadhaya Guddoomiyaha Goobta.

4. Haddii uu muwaadinku yahay mid aan gaadhin da'da diiwaangelinta xilliga diiwaangelinta, balse uu gaadhayo da'da doorashada wakhtiga doorashada, qofkaasi waa la diiwaangelinayaa.

QAYBTA SHANAAD

Qodobka 45aad: Wakiiladda Axsaabta

1. Saddexda xisbi qaran waxa ay u soo diran karaan goob kasta oo diiwaangelin ka dhacayso min hal wakiil. Waxa kale oo ay keeni karaan bedelkooda haddii ay maqnaadaan.

2. Wakiillada ay axsaabtu soo dirsadaan waa inay ku sugnaadaan goobahooda xilliyada hawsha diiwaangelintu socoto, soona jeediyaan wixii tabasho ama cabasho ah ee ay qabaan haddii ay jirto.

3. Magacyada wakiilada xisbiyadda waa in loo geeyo xafiisyadda Komishanka 10 maalmood ka hor taariikhda diiwaangelinta ee gobolka.

4. Komishanka wuxuu siinayaa wakiil kasta aqoonsi ama qoraal ogolaansho ah oo u fasaxaya inuu ka hawl geli karo goobta diiwaangelinta ee loo soo diray.

5. Wakiil kasta oo xisbi waa in uu mar walba sitaa kaadhkiisa aqoonsiga ee ay siiyeen Komishanku, wakiilka aan sidan kaadhka aqoonsigu waxa uu lumin doonaa xaqa in uu galo goobta diiwaangelinta codbixiyayaasha;

6. Wakiil kasta oo xisbi waa in uu ku dhaqmaa Xeerka Anshaxa Xisbiyada Siyaasada, iyo shuruucda diiwaangelinta ee dhaqan galka ah.

7. Xisbiyadu waxa kaliya oo ay soo badalan karaan wakiiladooda haddii uu qoraal codsi ah u diro Komishanka lagana aqbalo.

8. Xisbigu waa in uu qoraalkiisa raaciyaa sababta uu u badalayo wakiilkiisa iyo tafaasiisha cida uu ku bedelayo.

9. Meelaha aanay suurtogal ahayn in la helo qoraalka bedelka, Komishanka ayaa goobta kaga go'aan gaadhi doona.

Qodobka 46[AAD]: Waajibaadka iyo Masuuliyadda Wakiillada Axsaabta Siyaasadda

1. Wakiilada axsaabtu waxa ay hubinayaan in geedi-socodka diiwaangelintu waafaqsanyahay sharciga, waxana ay u kuurgali doonaan hawsha diiwaangelinta ee ay wadaan hawlwadeenadda diwaangelintu ee goobta uu ka hawlgalayo/so.

2. Wakiillada asxaabtu ma faro-gelin karaan mana carqaladayn karaan hawsha diiwangelinta ee socota;

3. Haddii wakiiladda axsaabtu ku gafaan Xeerka Anshaxa, Guddoomiyaha Goobtu waxa uu awood u leeyahay in uu ka saaro goobta, waxanu sida ugu dhakhsaha badan u ogaysiin doonaa Komishanka.

4. Wakiillada asxaabtu waxa ay buuxin karaan foomamka cabashada haddii ay arkaan mid ka mid ah ama dhamaan xaaladahan soo socda:
   a) Haddii la diiwaangeliyo dad aan gaadhin da'dii diiwaangelinta si waafaqsan Xeerka Diiwaaangelinta Codbixiyayaasha;
   b) Haddii la diiwaangeliyo dad aan u dhalan Jamhuuriyadda Somaliland;
   c) Haddii loo diido in la diiwaangeliyo dad buuxiyey shuruudihii diiwaangelinta.
   d) Haddii la kala takooro dadka isdiiwaangelinaya.
   e) Haddii la cabsi geliyo dadka is-diiwaangelinaya.
   f) Haddii aan lagu dhaqmin Xeerka ama/iyo Xeer nidaamiyaha Diiwaangelinta codbixiyayaasha;
   g) Haddii aan goobta diiwaangelinta la furin ama aanay wax shaqo ahi ka socon sabab la'aan, xiliyada shaqadda.

5. Cabashooyinka ay soo jeediyaan Wakiillada axsaabtu waa in la soo gaadhsiiyaa Guddida Xalinta Cabashooyinka sida ugu dhakhsaha badan oon ka badneyn muddo dhan laba cisho.

6. Wakiillada axsaabtu ma soo bandhigi karaan qoraal, calaamad, kaadh, ama qaab kale oo muujinaya in ay wakiillo ka yihiin xisbi gaar ah, kamana dhex ololeyn karaan goobta diiwaangelinta iyo agagaarkeedaba.

7. Wakiillada asxaabtu waxa ay shaqada soo galin doonaan waqtiga goobta la furo waxaaney ka bixi doonaan marka la xidhayo goobta.

Qodobka 47aad: Shuruudaha Wakiilka Xisbiga

Wakiillada xisbiyaddu u soo magacaabaan goobaha diiwaangelinta waa inay buuxiyaan shuruudahan:

1. Waa inuu yahay muwaadin Somaliland u dhashay.
2. Waa in aan da' diisu ka yarayn 25 sano sanadka diiwaangelinta codbixiyayaashu dhacayso.
3. Waa in aanu xubin ka ahayn Golayaasha Qaranka iyo Golayaasha Degaanka.
4. Waa inuu wax qori karo waxna akhriyi karo.
5. Waa inuu yahay qof xilkas ah oo dhaqan toosan.

Qodobka 48aad: Kormeerayaasha Caalamiga ah iyo kuwa Wadaniga ah

1. Kormeerayaasha uu ogolaaday Komishanku waxa ay kormeeri karaan hawsha diiwaangelinta ee ka socota goobaha diiwaangelinta codbixiyayaasha, kormeerayaasha waxa ay ku dhaqmi doonaan Xeerka Anshaxa.

2. Komishanku waxa uu siin doonaa kormeerayaasha caalamiga ah iyo kuwa maxaliga ah kaadh aqoonsi, kadib marka ay buuxiyaan foomamka ogolaanshaha, isla markaana saxeexaan Xeerka Anshaxa.

3. Kormeerayaasha caalamiga ah iyo kuwa maxaliga ahiba waa in ay sitaan kaadhkooda aqoonsi, mar kasta oo ay gudanayaan shaqadoda.

Qodobka 49aad: Saxaafadda Maxaliga ah iyo Ta Caalamiga ah

1. Saxaafada maxaliga ah iyo ta caalamiga ahi waxa ay la socon karaan, isla markaana baahin karaan habsami u socodka diiwaangelinta codbixiyayaasha.

2. Saxaafada la ogolaaday waxa ay gali karaan goobaha diiwaangelinta, waqtiyadda caadiga ah ee shaqadu socoto, hasayeeshee ma carqaladayn karaan, ama ma hor-istaagi karaan hawsha diiwaangelinta ee goobta ka socota.

3. Saxaafaddu waxa ay ku dhaqmi doonaan Xeerka Anshaxa saxaafada, ee diiwaangelinta codbixiyayaasha, waxaanay mar walba sidan doonaan kaadh aqoonsi oo muujinaya halka ay ka socdaan.

Qodobka 50aad: Tababarka Hawl-wadeenada Diiwaangelinta Codbiyayaasha

1. Komishanku waa inuu siiyaa tababar dhammaan hawl-wadeenadda diiwaangelinta Codbixiyayaasha si hawshooda ugu gutaan si xilkasnimo leh.

2. Hawl-wadeenada Diiwaangelinta Codbixiyayaashu waa inay u gutaan shaqadooda si ay ku jirto daacadnimmo, kalsooni, caddaalad, waddaninimo, hubsiimo iyo hufnaan.

Qodobka 51aad: Ilaalinta xogta Diiwaangelinta

1. Dhammaan hawl-wadeenadda diiwaangelinta codbixiyayaasha waxa ku waajib ah inay ilaaliyaan sirta xafiiska iyo xogta diiwaangelinta;

2. Qof kasta oo bixiya xogta diiwaangelinta ama si kalaba uga faa'iidaysta waxa uu galay danbi waxaana lagu qaadi doonaa si waafaqsan Xeerka Ciqaabta Guud.

3. Waajibnimadda ilaalinta xogta diiwaangelintu waxa ay dhaqangal ahaan doontaa xitaa marka ay dhamaato hawsha diiwaangelintu ama heshiiska qofka lala galayba.

CUTUBKA SADDEXAAD: AGABKA DIIWAANGELINTA CODBIXIYAYAASHA

QAYBTA KOOWAAD

Qodobka 52aad: Qalabka/Agabka Xafiisyada Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Komishanku waxa uu goobaha diiwaangelinta codbixinta u diyaarin doona, agabka loo baahan yahay si loogu fuliyo hawsha diiwaangelinta.

2. Komishanku waa in qalabka diiwaangelinta ku diro wakhti ku haboon, iyadoo ay la socdaan computeradii (kit/s) waxa lagu diiwaangelinayay oo leh lambar goob kasta u gaar ah, si loo gaadhsiiyo goobta diiwaangelinta codbixinta.

3. Dhamaan agabka iyo qalabka kala duwan ee loo isticmaalayo diiwaangelinta codbixiyaha waa in si adag loo xafido, lana diiwaangeliyo goob kasta oo uu ku sugan yahay iyadoo lagu soo xereynayo goobaha Komishanku u cayimo ee degmo/gobol.

4. Komishanku waxa geyn doonaa goobaha diiwaangelinta codbixinta agabka loo baahan yahay wakhti ku munaasib ah.

Qodobka 53aad: Diyaarinta Goobaha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Marka la qabanayo Diiwaangelinta codbixiyayaasha, waxa dalka loo qaybinayaa goobo diiwaangelineed iyadda oo la waafajinayo lixda gobol ee dalku u qaybsanyahay.

2. Komishanka ayaa ku dhawaaqaya goobaha diiwaangelinta codbixiyayaasha ee loo cayimay gobol/degmo kasta.

3. Goobihii codbixineed ee doorashadii u dambaysay, waxay noqonayaan goobo diiwaangelineed. Haseyeeshee Komishanku wuxuu awood u leeyahay in uu sammeeyo goobo cusub ama in uu goobihii hore u jiray u raro (beddelo) meelo kale si loo dedejiyo geedi-socodka diiwaangelinta.

4. Komishanku waxa uu sameyn karaa goobo diiwaangelineed oo Gobol/degmo oo cusub ka hor maalinta diiwaangelinta codbixiyayaasha ee gobolkaasi.

5. Goobaha diiwaangelinta ee dalku waxa ay ku cad yihiin Lifaaqa Koowaad.

6. Komishanku waxa uu dejinayaa nidaam lagu kala garto goobaha diiwaangelinta, iyada oo uu siinaayo goob kasta oo diiwaangalineed tirsi lambar (code) oo gaar u ah.

Qodobka 54aad: Nidaamka Goobta Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Goobta diiwaangelinta waxa geli kara hawl-wadeenadda Komishanka, is-diiwaangeliyayaasha wakiillada axsaabta, goob-joogayaasha iyo saxaafada la ogolaaday.

2. Ma banaana in hub lala yimaado goobta diiwaangelinta, marka laga reebo ciidanka amniga ee goobta ka shaqaynaya.

3. Is-diiwaangeliyayaashu waxay isu taagayaan safaf, tirada geli karta goobta hal mar waxa go'aaminaya Guddoomiyaha goobta.

4. Waxa loo kala hor marin doonaa sidii loo soo kala horeeyey, hasayeeshee waa la tixgelin karaa inuu ugu hormaro haddii ay jirto xaalad gaar ah sida: qof naafo ah, waayeelka, hooyo nuujinasa ama uur leh, qof xanuusanaya ama jilicsan ama qof ka shaqaynaya hawsha diiwaangelinta oo doonaya inuu is-diiwaangeliyo.

Qodobka 55aad: Wakhtiga Hawlgalka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Hawlgalka diiwaangelinta waxa ay bilaabmaysa 6:00 subaxnimo kuna dhamaanaysa 6:00 fiidnimo. Hasayeeshee, hawl-wadeenadda diiwaangelintu iyo wakiillada axsaabta waxa ku waajib ah inay goobahooda shaqo ku sugnaadaan ugu yaraan nusasaace ka hor wakhtiga diiwaangelintu bilaabmayso.

2. Diiwaangelintu way soconaysaa, haddii ay jiraan is-diiwaangeliyayaal safka ku jira oo aan welli la diiwaangelin ilaa ay ka dhamaanayaan is-diiwaangeliyayaasha markaas safka taagan.

3. Ciidamada amniga waxa waajib ku ah in ay safka qofka ugu danbeeya ee ku jira waqtiga xidhitaanka calaamadiyaan, isla markaana aanay u ogolaan dad cusub in ay safka soo galaan.

QAYBTA LABAAD

Qodobka 56aad: Foomka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Foomka diiwaangelinta ayaa saldhig u noqonaya diiwaangelinta codbixiyayaasha, Foomka Diiwaangelinta oo dhammays tiran ayuun baa xogta qofka la diiwaangelin karaa.

Foomka Diiwaangelinta waxa lagu qorayaa xogaha hoos ku qoran ee codbixiyaha:-

a) Magaca codbixiyaha oo afran una qoran sida uu ugu qoran Warqadda Aqoonsiga, haddii uu sito/sidato.

b) Magaca hooyadda oo saddexan;
c) Sanadka uu dhashay iyo meesha uu ku dhashay.
d) Lab ama dhedig.
e) Lambarka telifoonka haddi uu sito/sidato.
f) Lambarka warqadda Aqoonsiga (ID Card Number), haddii uu sito/sidato.
g) Magaca iyo lambarka gaarka ah ee goobta codbixinta ee uu codkiisa ka dhiiban doono.
h) Saxeexa cod-bixiyaha ama tilmaan muujineysa in aanu cod-bixiyuhu saxeexi karayn.

2. Komishanka Doorashooyinku waxa uu awood u leeyahay in uu ku daro foomka Diiwaangelinta xog kasta oo dheeraad ah oo ay u arkaan in ay muhiim u tahay diiwaangelinta.

QAYBTA SADEXAAD: HABKA DIIWAANGELINTA CODBIXINTA

Qodobka 57 aad: Habka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha

1. Is-diiwaangaliyayaashu waa in ay iska diwaangaliyaan goobta ay codkooda ka dhiiban doonaan muddada hore ee diiwaangelinta (core period).

2. Goobaha magaalooyinka ah ee la isku raray, waxa uu muwaadinku iska diiwaangelin karaa goobta diiwaangelintа, balse waxa uu dooran karaa goobta kale ee uu ka codaynayo ee mid ah goobahaasi la isku-raray.

3. Muddada kaabista ah (residual period), is-diiwaangeliyayaashu waxa ay goobaha degmadda lagu reebay ka dooran karaan goobta ay ka codaynayaan ee isla goobaha hoos yimaada degmadaasi.

4. Komishanku waxa uu soo saari doonaa habraac (procedures manual) dhamays tiran oo koobsanaya habraaca iyo habsami u socodka diiwaangelinta bilaw ilaa dhamaad.

CUTUBKA AFRAAD: DIIDMADDA IYO CABASHOOYINKA

QAYBTA KOOWAAD

Qodobka 58aad: Diidmada Codsiga Diiwaangelinta

1. Haddii Diwaangeliyuha ama wakiilka Wasaaraddu ku qanci waayo in qofku buuxiyey shuruudihii diiwaangelinta, waxa uu siin doonaa qofka doonaya in uu is-diwaangeliyo ogeysiin diidmo ah isaga oo xusaya sababta keentay diidmadda.

2. Haddii Diwaangeliyuhu arko in is-diwaangeliyuhu goob kale ama isla goobtaasi mar hore iska diwaangeliyay, waxa uu hubin doonaa macluumaadkiisa gaarka ah, waxanu qofka u daabici doonaa cadayn sheegaysa in uu isku dayay in uu hal mar wax ka badan is-diwaangesho, haddii ay ula muuqato in uu qofkaasi ula kac u sameeyay falkaasi waxa uu ku war-galin doonaa in uu danbi galay, waxaanu ku amri doonaa ciidamada amnigu in ay qabtaan.

3. Foomka diidmada is-diwaangeliyaha waxa uu ka koobnaan doonaa saddex nuqul oo leh midabo kala duwan, nuqulka asalka ah waxa la siin doonaa is-diwaangeliyaha la diiday, nuqulka labaad waxa la siin doonaa Xafiiska Degmada/Gobolka, nuqulka u danbeeya waxa uu ku hadhi doonaa buugga waxana loo soo gudbin doonaa Xarunta Guud ee Komishanka.

4. Goob kasta oo diiwaangelineed waa in la geeyaa ugu yaraan hal buug oo foomamka diidmada is-diwaangeliyaha ah.

QAYBTA LABAAD

Qodobka 59aad: Cabashooyinka ka Dhanka ah Diidmada Codsiga Is-Diiwaangelinta

1. Inta lagu gudo jiro wakhtiga diiwaangelinta, Komishanku waa in uu shaaciyaa habka, iyo muddada lagaga caban karo go'aanka diidmada.

2. Qof kasta oo ku qanci waaya go'aanka diiwaangeliyaha waxa uu u caban karaa Xafiiska Diiwaangelinta ee heer Degmo muddo aan ka badneyn laba maalmood gudahood, isaga oo sii qaadanaya Foomka diidmada ee ay soo siiyeen hawl-wadeenadda goobtu.

3. Xafiiska Degmadu waa in uu ku qiimeeyaa kagana go'aan gaadhaa cabashooyinka la xidhiidha diidmadda muddo laba cisho gudahood ah kadib marka ay soo gaadhaan.

4. Go'aanka Xafiiska Diiwaangelinta ee heer degmo waa in la gaadhsiiyaa goobta ay khuseyso sida ugu dhakhsaha badan oon ka badnaan karin laba cisho.

5. Qof kasta oo ku qanci waaya go'anka Diiwangelinta Heer Degmo waxa uu cabashadiisa u gudbin karaa Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta ee Komishanka Doorashooyinka, isaga oo usii marinaya Xafiiska Degmadda.

6. Xafiiska Degmadu waa in uu Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta ugu gudbiyaa cabashada muwaadiniinta sida ugu dhakhsaha badan.

7. Go'aan kasta oo ay soo saaraan Guddida Xalinta Cabashooyinka Diwaangelintu waa mid maamul, waxaana looga rafcaan qaadan karaa maxkamadda awooda u leh.

8. Guddoomiyaha goobtu waa in uu wax ka qabtaa cabasho kasta oo is-diwaangeliyayaashu qabaan oo ku saabsan habsami u socodka hawsha diiwaangelinta goobta.

CUTUBKA SHANAAD: XIDHITAANKA GOOBTA DIIWAANGELINTA

QAYBTA KOOWAAD

Qodobka 60aad: Xidhitaanka Hawsha Diiwaangelinta Codbixiyayaasha iyo Wareejinta Qalabka/Agabka

1. Markuu Guddoomiyaha goobtu dhameeyo hawsha diiwaangelinta codbixiyayaasha, waa in uu qaadaa xogta is-diwaangeliyayaasha oo elektarooni ah (backup) waxa uu diyaarinayaa wadarta tirada codbixiyayaasha is-diiwaangeliyay, waxaanu ku ridayaa baqshadaha loogu tala-galay.

2. Guddoomiyaha goobtu waxa kale oo uu gal gaar ah ku ridi doonaa tiradda foomamka xumaaday, iyo diidmooyinka la bixiyey, iyo cadaynta qofka hal mar wax ka badan isku dayay in uu is-diwaangeliyo.

3. Buqshadaha waa la lingaxayaa, korkana waxa lagaga dhufanayaa shaambaddii goobta, waxaana korka wadajir uga saxeexaya Guddoomiyaha goobta iyo Xog-geliyaha.

4. Buqshadaha korkooda waxa lagu qorayaa faahfaahinta waxa buqshadda gudaheeda ku jira.

5. Guddoomiyaha goobta diiwaangelinta oo ugu yaraan ay la socdaan xubin hawlwadeenada ka tirsan iyo Boolis ilaalo ah ayaa qaadaya qalabka, qoraalka raadraac iyo buqshadaha goobta kuna wareejinaya xafiiska diiwaangelinta ee Gobolka, muddo aan ka badnayn 12 saacadood marka ay diiwaangelintu dhammaato.

6. Marka xafiiska diiwaangelinta ee Gobolka lagu wareejinayo qalabka iyo buqshadaha waa inuu guddoomiyaha Gobolku bixiyo caddaynta la wareegidda agabkaas.

7. Qalabka diiwaangelinta dib ayaa looga shaqayn doonaa, waxana loo diyaarin doonaa gobolka ku xiga ka diwaangelintiisu dhamaatay.

CUTUBKA LIXAAD: LIISTADA HORDHACA AH

QAYBTA KOOWAAD

Qodobka 61aad: Soo Saarida Liistada Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee Hordhaca ah

1. Komishanku markuu dhamaystiro hawshiisa diiwaangelinta codbixiyayaasha, ee uu ku qanco in diiwaangelintu si habsami ah u dhacday, wuxuu si hordhac ah u soo saarayaa liiska codbixiyayaasha.

2. Liistada codbixiyaasha ee hordhaca ah waxa la diyaarin doonaa goob kasta oo codbixineed. Diiwaanka liistada codbixiyayaasha ee loo diyaariyey goob kasta oo codbixineed waxa ku jiri doonaa lambarka gaarka ah ee codbixiyaha, magaca oo affran, da'da, jinsiga, sawirka qofka, goobta codbixinta.

3. Liistada codbixiyayaasha ee hordhaca ah ah waxa uu Komishanka Doorashooyinku soo dhajin doonaa, kadib marka uu dhamays tiro diiwaangelinta codbixiyayaasha ee dhamaan gobollada isla markaana la shaandheeyo lagana saaro cid kasta oo hal mar wax ka badan is-diiwaangelisay, cabashooyinka jirana wax laga qabto.

4. Komishanku waxa kale oo uu soo dhajin doonaa liistada cid kasta oo hal mar wax ka badan is-diiwaangelisay.

5. Komishanka ayaa ugu danbeyn todobaad ka hor maalinta la soo saarayo liistada diiwaangelinta ee hordhaca ah waxa uu soo saari doonaa ogeysiin dadweyne oo ku saabsan waqtiga iyo goobta lagu soo dhajinayo liistada hordhaca ah ee diiwaangelinta.

6. Komishanku waxa uu adeegsan karaa qaababka kale ee suurtogalka ah si uu usoo bandhigo liistada codbixiyayaasha ee hordhaca ah.

QAYBTA LABAAD

Qodobka 62aad: Cabashooyinka La Xidhiidha Soo Saarida Liistada Hordhaca ah

1. Marka la soo saaro liistada hordhaca ah ee diiwaangelinta codbixiyayaasha, waxa cabasho sameyn kara oo kaliya qof kasta oo heysta foomka diiwaangelinta codbixiyayaasha (certificate of registration).

2. Cabashooyinku waxa ay la xidhiidhi karaan mid ka mid ah ama dhamaan arimahan soo socda:
   a) Goob aan ahayn tii uu u doortey codbixinta oo lagu qorey;
   b) Diiwaanka oo aanu magaciisu ku jirin;

3. Qof kasta oo cabanayaa waa in uu buuxiyaa foomka loogu talo-galay cabashooyinka oo ay siin doonaan Komishanka Doorashooyinka ee heer degmo;

4. Cabashooyinka Axsaabta Qaranku ka qabaan diiwaanka ku-meel gaadhka ah, waa in ay ku soo gudbiyaan 7 casho gudahood, oo ka bilaabmata maalinta la soo saaro diiwaanka ku-meel gaadhka ah, Xisbiyadda siyaasadu waxa ay ka caban karaan haddii ay ku arkaan liistooyinka la soo dhajiyey:
   a. Dad aan muwaadiniin ahayn oo la diiwaangeliyey;
   b. Dad aan gaadhin da'dii diiwaangelinta si waafaqsan Xeerka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha, oo la diiwaangeliyay;
   c. Dad xaq u lahaa in la diiwaangesho oo loo diiday in ay is-diiwaangeliyaan, iyada oo aanay jirin sabab macquula oo loo diiwaangelin kari waayay.

Qodobka 63aad: Foomamka Cabashada

1. Komishanku waa in uu sameeyaa isla markaana geeyaa goob kasta foomamka cabashadda.

2. Foomamka cabashaddu waxa ay ka koobnaan doonaan saddex nuqul leh midabo kala duwan, waana in lagu muujiyaa nuqul kasta cida la siinayo.

3. Foomamka lagu diwaangeliyo cabashooyinka waa in la keenaa xafiisyada heer Gobol ee Komishanka Doorashooyinka si uu uga go'aan gaadho.

4. Haddii xafiiska heer gobol u arko cabashada in aanu waxba ka qaban karin, waxa uu usoo gudbinayaa Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha.

5. Qof kasta oo ku qanci waaya go'aanka xafiiska heer gobol waxa uu xaq u leeyahay in uu cabashadiisa usoo gudbiyo Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee Komishanka.

6. Komishanka doorashooyinku waa in ay aasaasaan guddi u gaar ah xalinta cabashooyinka la xidhiidha diiwaangelinta codbixiyayaasha ee maamul.

7. Go'aanka ay soo saaraan Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha waa mid maamul, cid kasta oo ku qanci weydaana waxa ay uga rafcaan qaadan kartaa Maxkamadda Sare ee Jamhuuriyadda Somaliland.

Qodobka 64aad: Muddada La Sameyn Karo Cabasho iyo Rafcaanada

Qof kasta oo ka cabanaya xogta ku qoran liistada hordhaca ah waa in uu cabashadiisa ku soo gudbiyaa muddo todoba casho gudahood ah oo ka bilaabmaysa maalinta la soo saaro liistada hordhaca ah.

Qodobka 65aad: Go'aan ka Gaadhida Cabashooyinka La Xidhiidha Liistada Hordhaca ah

1. Cabashooyinka la xidhiidha liistada diiwaangelinta hordhaca ah waxa ka go'aan gaadhi doona Komishanka Doorashooyinka ee heer gobol, kadib marka ay darsaan cabashada, isla markaana eegaan in ay macquul tahay, waxa ay sixitaanka loo baahan yahay ka codsan doonaan Xarunta Dhexe ee Komishanka.

2. Haddii cabashadu khuseyso arimo farsammo, Guddoomiyaha Gobolka ee Komishanku waxa uu usoo gudbdin doonaa Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee maamul si ay wax uga qabato cabashadaasi.

3. Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee maamul ka dib marka ay deristo nooca cabashada waxa ay kasoo saari doontaa go'aan maamul kaas oo lagu xalinayo cabashadda.

4. Cabasho kasta waa in go'aan laga gaadhaa muddo toban (10) casho gudahood ah.

5. Go'aanka waxa la gaadhsiin doonaa laguna dhejin doonaa goobaha lagu dhajiyey liistada hordhaca ah ee codbixiyayaasha.

QAYBTA SADEXAAD

Qodobka 66aad: Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee Maamul

1. Komishanka Doorashooyinku waxa uu aasaasi doonaa Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee maamul oo ka go'aan gaadha cabashooyinka la xidhiidha diiwaangelinta codbixiyayaasha.

2. Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee maamul waxa u xarun u ah Xarunta Guud ee Komishanka Doorashooyinka Qaranka.

3. Guddida Xalinta Cabashooyinka waxa ay kooban tahay lix xubnood oo kala ah:
   a. Laba xubnood ka tirsan Komishanka Doorashooyinka ee Heer Qaran.
   b. Lataliyaha arrimaha sharci ee Komishanka.
   c. Madaxa Waaxda Diiwaangelinta.
   d. Maxada Waaxda Hawgelinta (operations).
   e. Waaxda Farsamada (IT)

4. Inta ay socoto Diiwaangelinta Codbixiyayaashu waa in ay xubnaha Guddida Xalinta Cabashooyinka Diiwaangelinta Codbixiyayaasha ee maamul waxa ay ka hawlgeli karaan kolba gobolka ay ka socoto diiwaangelinta codbixiyayaashu iyaga oo cabashooyinka soo gaadha sida ugu degdega badan uga jawaab celin doona.

QAYBTA AFRAAD

Qodobka 67aad: Diiwaanka Codbixiyayaasha ee Kama Danbaysta ah

1. Komishanku kadib marka go'aan uu ka gaadho cabashooyinka, isla markaana la sameeyo wixii sixitaan ah ee la go'aansado, waxa uu soo saari doonaa diiwaanka codbixiyayaasha ee kama danbaysta ah kaas oo u qaabeysan heer gobol, heer degmo, iyo heer goob codbixineed.

2. Diwaanka Codbixiyaha ee kama danbeysta ah waxa la soo saari doonaa lix bilood ka hor doorashada.

3. Diiwaanka Codbixiyahu waxa uu noqon doonaa xog lagu keydiyo qalabka Kombiyuutarka iyo diiwaano kaas oo koobsanaya dhamaan xogaha laga qoro muwaadinka marka loo diiwaangelinayo codbixiye ahaan.

4. Diiwaanka codbixiyayaashu waa hanti qaran, waxaana ka masuula xafidaadiisa, ilaalintiisa Komishanka Doorashooyinka Qaranka.

5. Waxa reeban in xogta iyo macluumaadka ku jira diiwaanka codbixiyayaasha dalka laga saaro.

Qodobka 68aad: Qaybinta Kaadhka Codbixinta

1. Qof kasta oo ku jira diiwaanka codbixiyayaasha ee kama danbeysta ahi waxa uu xaq u leeyahay in la siiyo kaadhka codbixinta, kadib marka uu la yimaado cadaynta is-diiwaangelinta codbixiyaha. Kaadhka codbixinta waxa ku qornaan doona macluumaadkan soo socda:
   a. Magaca oo afran iskuna sar go'an kuna qoran far isku mid ah;
   b. Sawirka codbixiyaha.
   c. Lambarka Warqadda Aqoonsiga.
   d. Lambarka tixraaca diiwaan-gelinta codbixiyaha.
   e. Sanadka uu dhashay.
   f. Jinsiga (lab ama dhedig).
   g. Goobta doorashadda uu codbixiyuhu ka dhiibanayo codkiisa.

6. Qof kasta oo ay ka xumaatay ama lumay cadaynta is-diiwaangelinta codbixiyuhu (certificate of registration) waxa uu Komishanka ka codsan karaa in la siiyo Kaadhka Codbixinta ka dib marka laga hubiyo Liistada Diiwaanka Codbixiyayaasha xogtiisana la xaqiijiyo.

7. Nuqulada ka mid ah diwaanka codbixiyayaasha waxa la siin doonaa Wasaaradda Arrimaha Gudaha, Axsaabta Qaranka.

8. Gobol kastaa waxa la siin doonaa nuqulo ku saabsan diwaanka codbixiyayaasha ee gobolkaasi oo u kala qaybsan degmooyinka, deegaannada iyo goobaha diiwaangelinta codbixiyayaasha.

Qodobka 69aad: Lumista Kaadhka Codbixinta

1. Qof kasta oo uu ka lumo Kaadhka Codbixintu, waa inuu muddo aan ka badneyn laba todobaad ku wargeliyaa saldhiga booliska ee ugu dhaw, isagoo cadaynaya sababta lumista.

2. Marka uu boolisku ku qanco asbaabaha lumista waxaa uu siinayaa codsadaha warqad cadayn ah taas oo codsaduhu uu la-tagaayo xafiiska Komishanka ama wakiilada heer degmo ama gobol.

3. Xafiiska Komishanku ama wakiilka heer dagmo ama gobol marka uu helo warqada cadaynta ee booliska waxaa uu ka dalbanayaa Komishanka in ay u diyaarinayaan codsadaha kaadhka codbixinta muddo aan ka badnayn bil gudaheed, oo leh tixraaca kii hore ee lumay.

4. Qof ka uu ka xumaado kaadhka Diwaangelintu waa in uu la yimaadaa kaadhkii xumaaday, oo ay ku lifaaqan tahay arji codsi ah oo ay ku cadahay sababta keentay kaadhka xumaaday, xarunta gobolka/degmada ee Komishanka taas oo marka ay ku qanacdo sababta keentey kaadhka xumaaday usoo gudbin doona Xarrunta Komishanka si Kaadh badal loogu diyaariyo.

5. Qof kasta oo loo badalayo kaadhka codbixinta waa in marka hore la hubiyaa xogtiisa gaar ahaaneed lagana qaadaa astaamaha indhaha.

6. Iyada oon lagu xadgudbeyn farqadaha sare ku xusan, qof kasta oo uu kaadha codbixintu ka lumo ama xumaado muddada u dhaxaysa doorashooyinka 2017 iyo waqtiga diiwaangelinta xaq uma laha in loo badalo ama loo sameeyo kaadh cusub.

7. Ugu yaraan lix bilood ka hor doorashado kasta Komishanku waxa uu baahin doonaa waqtiga la ogolyahay in ay isku diiwaangeliyaan muwaadiniinta buuxiyey shuruudaha Xeerku dhigayo een diiwaangashaneyn iyo kuwa raba in loo badalo ama loo soo saaro kaadhkii hore oo ka lumay.

8. Komishanku waa in uu si mudaale ah u baahiyaa waqtiyadda la sameynayo kaadh badalka ee gobolada dalka JSL.

Qodobka 70aad: Wax-ka-bedelka Diiwaanka Codbixiyayaasha ee Rasmiga ah

1. Doorasho kasta lix bilood ka hor, Komishanka Doorashooyinku waxa uu wax-ka-bedel ku samayn karaa Diwaanka codbixiyayaasha ee kama danbeysta ah.

2. Waxa Diiwaanka lagu dari doonaa muwaadiniinta buuxiyey shuruudaha diiwaangelinta ee aan ku jirin diiwaankii hore, waxa kale oo laga saari doonaa qof kasta oo geeriyooday mudada u dhaxeysa diiwaangelinta hore iyo wakhtiga ta danbe.

3. Muwaadiniinta doonaya in ay wax ka bedelaan xogtooda shakhsi ahaaneed, sida (magaca qofka, sawirka qofka, goobta codaynta) waxa fursad loo siin doonaa in ay wax-ka-bedelkaasi samayn karaan muddada doorashada ka horeysa, iyaga oo saxeexaya foomka wax-ka-bedelka xogta qofka oo uu Komishanku siin doono.

4. Inta aan wax-ka-bedel lagu samayn xogta shakhsiga ah, waa in marka hore la xaqiijiyaa astaamaah indhaha ee qofka, lana hubiyaa xogtiisa gaarka ah.

5. Farqadaha Qodobkani ee 1^{aad}, 2^{aad}, 3^{aad}, 4^{aad}, ma khuseeyaan doorashooyinka qorshaysan 2017ka.

6. Liistada diiwaanka codbixiyayaasha ee kama danbeysta ah muwaadiniinta ku jira oo kaliya ayaa xaq u leh in ay wax doortaan lana doorto.

CUTUBKA TODOBAAD: QODOBO KALA DUDUWAN

QAYBTA KOOWAAD

Qodobka 71^{aad}: Reebanaanta Hal Kaadh Wax ka Badan

1. Waxaa ka reeban muwadin kasta inuu qaato hal kaadh waxa kabadan ama been ka sheego xogta lagu qoraayo waraaqaha diiwaangelinta, haddii uu muwaadin qaato hal kaadh wax ka badan ama uu been ka sheego xogta lagu qoraayo waraaqaha diiwaangelinta waxaa lagu ciqaabayaa ciqaabaha ku qoran Qodobka 44^{aad} ee Xeerka.

2. Hawl-wadeen kasta oo ka tirsan Komishanka oo bixiya hal kaadh wax ka badan ama been ka sheega dokumentiga diiwaangelinta ama qof kale u fududeeya inuu been ka sheego xogta lagu qorayo waraaqaha diiwaangelinta waxa uu mutaysanayaa ciqaabaha ku xusan Qodobka 44^{aad} ee Xeerka.

3. Qof kasta oo lagu helo in uu hal mar wax ka badan is-diiwaangeliyay waxa uu waayi doonaa xaqa codaynta, ilaa diiwaangelin danbe laga samaynayo.

Qodobka 72^{aad}: Xogta Khaldanta

Haddii xog khaldani ku jirto diiwaanka codbixiyayaasha ee kama danbeysta ah, wax saameyn ah ku yeelan mayso dhagangalka diiwaanka intiisa kale, Komishanku waxa uu soo saari karaa amarro lagu saxayo xogta khaldantey inta aan la gaadhin doorashadda mustaqbal.

Qodobka 73^{aad}: Wax-ka-bedel

Xeer-nidaamiyahani waxa wax ka bedel, iyo kaabis ku sameyn kara xubnaha Komishanka Doorashooyinka Qaranka.

Qodobka 74aad: Dhaqangal

1. Xeer-nidaamiyahani waxa uu dhaqangeli doonaa marka ay saxeexaan xubnaha Komishanka Doorashooyinka Qaranku, isla markaana lagu soo saaro Faafinta Rasmiga ah.

2. Komishanka Doorashooyinku waxa uu soo saari doonaa wareegtooyin, go'aano, hagayaal, iyo habraacyo lagu hirgalinayo Xeer-nidaamiyahani iyo Xeerkaba.